

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMALARI UYGULAMA YÖNERGESİ

Giriş

Tarih, insan ve varlık dünyasına dair geçmişe yönelik anlatının bütünüdür. Başta insan olmak üzere, insanla ilgili her şeyin tarihi vardır. Tarihin öncelikli kaynağının yazılı kaynaklar olduğu bilirse de aslında, somut ya da soyut biçimde bir araya getirilip biriktirilen hemen her şey tarih için kaynaktır. Tarih bilimsel bir disiplin olarak XIX. yüzyılda sosyal bilimlerin bir dalı olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle ulus-devletlerin kimlik ve ideoloji ihtiyaçlarına kısmen cevap vermek üzere tarih oldukça dinamik bir bilgi alanı olarak kendini göstermiştir. Tarih geçmiş olay ve olguların anlatımıdır. Dolayısıyla da fen bilimlerinde olduğu gibi laboratuvara taşınarak deney haline getirilme olanağı yoktur. Tarih disiplini için kanıt, sahadan toplanan somut ürünlerdir. Ancak bu ürünler de çoğu kere farklı amaç ve niyetlerle üretildiğinden her zaman gerçeği aktaramaz, sadece gerçeğin bir yönüne ışık tutabilir. Gerçeği bütünüyle görebilmek neredeyse olanaksızdır. Ancak gerçeğe ne kadar farklı kaynaktan ve farklı araçlardan bakılırsa, o kadar iyi anlama olanağı olacaktır.

Tarih sürekli olarak değişen bir bilgi alanıdır. Her tarihçi sahip olduğu olanaklar, zamanın ruhu, ulaşılabilen kaynaklar ve yorumlama kapasitesine göre yeniden tarihi yazar. Hatta bazılarında göre tarih, anlattığı kişi ve zamandan çok, tarihi yazan kişiyi ve yazıldığı zamanı anlatır. Bütün bunlar yazılı kaynaklara dayalı tarih yazımının eksik ve geçmişi anlamaya yetersiz olduğunu gösteren kanıtlardır.

XX. Yüzyılın başlarından itibaren makro tarih anlayışının sınırlılıkları içinde kalmak istemeyen başta Fransız tarihçilerde olmak üzere makro tarihten mikro tarihe doğru bir kayış başlamıştır. Çapı sonraki on yıllarda çok fazla gelişen toplumsal ve mikro tarihçilik, araştırma ölçeğini küçülterek bireysel unsurlar ve gündelik hayat üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yeni durum, tarihin artık yeni yaklaşım, yöntem ve kavramlara gereksinim duyduğu savını güçlendirmiştir. Bu yeni arayışın sonuçlarından biri de yöntem olarak sözlü tarihin ortaya çıkması olmuştur. Sözlü tarihle birlikte sıradan insanların hayatları ve onların ortaya koyduğu faaliyetler de tarihin konusu olmaya başlamıştır.

Sözlü tarihin bir disiplin olarak ortaya çıkmasından sonra kuramsal kısmı ve okullarda uygulanmasıyla ilgili çok sayıda çalışma yapılmış, görüşmelerden elde edilen verilerin analiziyle yapılan araştırmalarla bu alanda büyük bir alan yazın ortaya çıkmıştır. Paul Thompson, Elizabeth Tonkin, David K. Dunaway, Valerie J. Janesick, Donald A. Ritchie gibi pek çok tarihçi/yazar sözlü tarih yöntemi ve uygulaması konusunda yayınlar yapmışlardır.

Hatta Sallie Purkis, *Oral History in Schools* ismiyle sözlü tarihin okullarda müfredata alınmasına dair bir çalışma yapmıştır. Türkiye’de sözlü tarihin kuramsal kısmıyla, okullarda uygulanmasıyla ve görüşmelerin analizinden hareketle yapılan çalışmalarla ortaya çıkan alan yazın, dünyadaki araştırmalarla karşılaştırılamayacak derecede azdır. Sözlü tarihin kuramsal ve uygulama kısmının sağlam bir zeminde yürütülebilmesi ve bu disiplinin ürünü olan yeni tarih yazımının sağlıklı ürünler verebilmesi, daha pek çok çalışmanın yapılmasına bağlıdır.

Özellikle II. Dünya Savaşından sonra tarihe dair kaynakların zenginleştirilmesi, değişik kaynak ve yöntemlerin keşfiyle birlikte sözlü tarih de yeni bir yöntem olarak yerini almıştır. Aslında tarih disiplinini ilk ortaya çıktığı zamanlarda, yaşlıların anlattıkları ya da nesilden nesile aktarılan sözlü ürünler temel kaynak olarak kullanılmıştır. Ancak bu anlatılar yazılı hale getirilmediği (günümüz teknolojileriyle kaydedilmediği) için sürekli değişmekte, zamana ve mekâna göre yeni şekiller alabilmektedir. Bu sebeple de modern tarihin temel referans kaynaklarından birisi olamamaktadır. Sözlü tarihin sözlü ürünlerden farkı kayıtlı olmasıdır. Bu yönüyle sözlü tarih, çok eskiden beri var olan bir uygulamayı daha kurallı, sistematik ve kullanılabilir hale getiren modern bir tarihsel yöntemdir.

Sözlü tarih, yaşayanlarla belli bir tema etrafında bir ya da birkaç defa süreç şeklinde yapılan görüşmelerin ses ve görüntü olarak kaydedilmesine dayanır. Sözlü tarih yönteminde görüşülen kişiye belli bir tema etrafında sorular sorularak görüşme yapılabileceği gibi, daha genel konularda sorularla onun belleğindeki bilgilerin kayıt altına alınması sağlanır. Görüşme kayıtlarının derlenmesinden sonra sistematik ve profesyonel bir analiz yapılır. Bir tarih yöntemi olarak sözlü tarih, birey tarihi olabileceği gibi toplumsal tarih olarak da görülebilir. Benzer nitelikleri gösteren bireylerle yapılan görüşmelerin bir araya getirilerek ortak noktalarının saptanmasıyla toplumsal hatta ulusal tarihin yazılması söz konusu olabilir.

Geleneksel tarih yazımı seçici ve eleyicidir. Sözlü tarihin en önemli yönlerinden biri, resmi belgelere yansımaya ya da farklı yansıma özelliği olan konulara alan açabilmesidir. İkinci olarak, genel tarih anlatısında fazla yer almayan kişi ve gruplara, olay ve olgulara istenildiği kadar alan açılabilmesidir. Örneğin, genel tarih anlatısında kadınlar erkeklere göre daha az yer almışlardır. Tarihin inşasında kadınların rolü erkeklerden hiç de geri kalmayacak düzeydedir. Sözlü tarih ile kadınların tarih yazımındaki ötekileştirilme süreci keşfedilebileceği gibi, tarihte oynadıkları rol de görülebilir. Oysa genel tarih anlatılarında çocuklara ve gençlere yetişkinler ve yaşlılar kadar yer verilmemektedir. Özellikle engelliler ya da toplum içinde ekonomik, kültürel, dini vb. bakımlardan öteki olarak görülmüş kesimlerin sesleri de oldukça kısıktır. Sözlü tarih bu kesimlerin de sesi olmak bakımından önemli ve anlamlı bir tarihsel yöntemdir.

Sözlü tarihin özgün yönlerinden biri belgelere yansımayan insani yönlerin, duyguların, hislerin görülebilmelerini ve kayıt altına alınabilmesini sağlamasıdır. Yazılı belgeler çoğu kez, insan niteliklerine yer vermez, son derece resmi, üstten ve eşitleyici bir dil kullanarak olayları anlatır. İnsanlığın gelişmesi, kültür ve medeniyetlerin ilerlemesi deneyimin aktarımıyla mümkündür. Deneyimin aktarılması hâlâ tam olarak anlaşılan bir öğreti değildir. Genellikle görerek, duyarak, yaparak deneyim aktarılır. Yazılı kaynaklardan deneyim aktarımı en zayıf yöntemlerden biridir. Sözlü tarihte deneyimin en azından sözlü olarak en saf, yalın ve birinci ağızdan tanıklığı söz konusudur.

Sözlü tarih tabii olarak **yakın geçmiş** konu edinir. Bu çoğu kere bir nesilde en uzun yaşayan insanın yaşı kadar geriye gider (Bugünün ortalamasında en fazla 90-100 yıl kadar geriye gidilebilir). Sözlü tarih belgeye dayalı tarihe her bakımdan katkı verir. Ancak sözlü tarihin asıl önemi, belgelere, arşive, resmi ya da akademik tarihe hiç yansımamış yaşantıların, deneyimlerin, belgelerin, araç gereçlerin, hemen her türlü nesnenin devşirilmesini sağlamasıdır. Resmî, bürokratik tarihler daima dikkatli, seçici ve çoğu kere de “olandan” ziyade “olması gerekeni” kaydeden bir tarihtir. Sözlü tarih ise olanı büyük ölçüde gerçeğe daha yakın kaydeder.

Sözlü tarihin konuları sınırsızdır. Akla gelebilecek her konuda sözlü tarih görüşmesi yapılabilir. Örneğin bundan yetmiş seksen yıl öncesinde okula ve eğitime dair şu başlıklarda bir sözlü tarih görüşmesi yapılabilir: okula başlama günü ve yaşananlar, kıyafetler, alınan eğitim öğretim malzemeleri, kitaplar, defterler, öğretmenle ilk karşılaşma, sınıfın özellikleri, teneffüsler, oyunlar, okulda yenilenler-içilenler, kavgalar, cezalar, ödüller, arkadaşlıklar, notlar, okul törenleri, karlı ve yağmurlu günler vb.

Sözlü tarih ile en başta **birey** ve **aile tarihine** dair detaylı bilgiler edinilir. Biyografilere ve monografilere en büyük zenginliği kuşkusuz sözlü tarih katar.

Çocukluk tarihi, oyun ve çocuk eğitimi, din eğitimi ve ahlaki hakkında müfredatta ya da başka yerde olmayan bilgiler bu yöntemle elde edilebilir.

Anne, baba, kadın ve aile içi iletişim tarihi de en iyi sözlü tarih ile irdelenebilir.

Mahalle, komşuluk, etnik ve dini farklılaşmalar ve etkileşimler ile ciddi toplumsal olaylar sırasında yaşananlar da sözlü tarih ile daha berrak aydınlatılır.

Çalışma hayatı, işçilik, emek, üretim, imalat ve insan ilişkisini insan boyutuyla öğrenmek sözlü tarih ile mümkündür.

Yoksulluk, zenginleşme, ekonomik hayatın değişmesi gibi hususlarda da sözlü tarihin katkısı büyüktür.

Bir kültürde, **kurumların** (okul, hastane, adliye, hapisane, fabrika vb.) ortaya çıkışı ve belli bir zamanda nasıl yaşadığına dair **kurum kültürü** de en iyi sözlü tarih ile irdelenebilir.

Şehirlerin, köylerin, kasabaların kısaca **yerel tarihin** en güçlü ve güvenilir kaynakları da sözlü tarihtir.

Sözlü tarihin en büyük avantajı, **bilgi ve deneyimi birinci elden aktarmasıdır**. İnsanın en zor ve uzun sürede edindiği deneyimi en azından sözlü tarih ile kayıt altına almak ve ondan yararlanmak, **kültür ve medeniyetlerin bekası** için son derece önemlidir.

Sözlü tarihin de dezavantajları, eksik yanları, sorunlu alanları vardır. Sözlü tarihin temel kurallarına uygun yapılmayan bir görüşme verisini kaynak olarak kullanmak yöntem bakımından büyük risktir. Görüşülen kişiden izin alınmaması, kaydın sağlıklı yapılmaması ya da görüşme çözümlerine araştırmacı tarafından müdahale edilmesi ya da yanlış yazılması önemli teknik sorunlardır.

Görüşme içeriğiyle ilgili olarak ise, sözlü tarih görüşmecilerinin bellek niteliği en önemli konuların başında gelir. İyi bir belleğe sahip olmayan kişiler geçmişte ne olduğunu iyi hatırlayamadıkları gibi, yanlış kişi, yer, zaman ve durumlardan da bahsedebilirler ve bu sorunun giderilmesi çok güç olabilir. Görüşmeciler genelde savunma psikolojisi içinde kendilerini anlatacaklarından, yanlış davranma, hissiyatı fazlasıyla işin içine karıştırma eğiliminde olabilirler. İnsanlar tabii olarak pek çok olayda merkeze kendini alır ve kendi haklılığını, doğruluğunu ve üstünlüğünü ortaya koymak için anlatırlar. Yine, anlatıcıların yaşadıkları bölgeye özgü dilsel kullanımlar, deyişler, ifadeler, jest ve mimikler gibi kişisel ve kültürel niteliklerin derin anlamlarını çözmek ve anlamlandırmak da hayli zor konulardandır.

Sözlü tarih verilerinin kullanımı diğer yazılı tarih materyallerinden farklı değildir. Gerekli teknik ve yöntem ilkelerine dayalı olarak elde edilmiş sözlü tarih görüşmesi, bir arşiv kaynağı hangi amaca hizmet ediyorsa aynı amaca hizmet eder. Sözlü tarih verilerini değerlendirirken de bir dizi ilkeye, bilimsel metodolojiye uymak gerekmektedir. Sırf görüşme verilerine dayalı bir araştırma elbette eksik kalacaktır. Görüşme verilerinin yanında yazılı kaynaklara, arşiv verilerine, basına, dergi ve araştırma ürünlerine de mutlaka müracaat etmek ve konuyu bunların bileşkesinde ele almak esastır.

SÖZLÜ TARİH POJESİ GENEL İLKELER

- Projenin temel amacı ülkemizin belleğini sıradan insanların gündelik yaşamları üzerinden kayıt altına almaktır. Benzer biçimde, yetişkin kuşaklar ile genç kuşaklar arasında etkileşim sağlayarak, karşılıklı deneyim aktarımı aracılığıyla bir anlayış zemini geliştirmektir. Geçmişin sesini bugünkü kuşakların yaşamlarıyla karşılaştırmasına imkan tanıyarak; değerlerin kuşaklararası aktarımını deneyim aracılığıyla gerçekleştirmektir.
- Projenin diğer önemli bir amacı pedagojiktir. Sözlü tarih görüşmeleri aracılığıyla bilimsel bir çalışmanın nasıl kurgulandığını, nasıl hayata geçirildiği, saha çalışmalarının nasıl yapıldığını sistematik biçimde öğrencilerle birlikte deneyimlemek; başarının sadece test çözmekten ibaret olmadığını ortaya koymak; öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerine katılım konusunda motivasyonlarını artırmak gibi bir dizi pedagojik amaç da sürece entegre edilmelidir.
- Projenin sonunda büyük bir sözlü tarih kütüphanesi oluşturulması planlanmaktadır.
- Sözlü tarih çalışmaları okul egzersiz çalışmaları kapsamında yürütülecektir.
- Çalışmaya katılım hem öğrenciler hem de öğrenciler açısından gönüllülük esasına dayalı olarak yapılacaktır.
- Katılımcı öğretmenlerin kendi okullarından seçtikleri öğrencilerle projeye katılmaları beklenmektedir. Ancak, kendi okulunda yeterince başvuru olmayan, öğrenci bulunmayan öğretmenler başka okullardan seçtikleri öğrencilerle de projeye katılabileceklerdir. Öğrencilere erişimde sorunlar yaşayan öğretmenlere, başvurularını halinde il Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde kurulan koordinatörlük birimi yardımcı olacaktır.
- Öğrencilerin mümkün olduğunca başarı ihtiyacı duyan öğrenciler arasından seçilmesi projenin pedagojik hedefleri açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda, yüksek başarılı öğrencilerin başarılarının pekiştirilmesi yerine başarılı olmaya ihtiyaç duyan öğrencilerin sürece katılımlarının teşvik edilmesi önemlidir.
- Projeye katılacak öğretmenler aşağıda örneği verilen egzersiz çalışma planlarını okul müdürlerine vererek çalışmalara başlayabileceklerdir.
- Her bir öğrenci bir erkek bir kadın olmak üzere iki kişiyle görüşme yapacaktır.
- Her bir öğretmen en az 8 öğrenci ile çalışma yapacaktır. Egzersiz yönetmeliği gereği bu sayı belirlenmiştir. Bu kapsamda 8 öğrenciyle çalışan bir öğretmen toplamda 16 görüşme üretecektir.

- Görüşülecek kişiler 70 yaş ve üzeri (Bir erkek, bir kadın) olacaktır. Yaş konusunda üst sınır bulunmamaktadır. Görüşme için seçilecek kişilerin “sıradan” insanlar arasından seçilmesi önemlidir. Ünlü olmuş, hakkında yazılar yazılmış, kendini büyük kitlelere ifade etme imkânı bulmuş kişilerin seçilmesi uygun değildir. Yukarıda anlatıldığı gibi sözlü tarihteki temel amaç “tarihin kıyısında kalmış” kişilere erişmektir. Öğrenciler açısından da “başarı kültürünün kıyısında kalmış” öğrencilerin seçilmesi benzer bir amaca hizmet etmektedir.
- Okuma yazma bilmeyen kişiler de görüşmelere dahil edilebilecektir.
- Pandemi dönemi nedeniyle görüşmeler mümkün olduğunca çevrimiçi yapılacak ve görüşmeler kaydedilecektir. Bu konu üzerinde hassasiyetle durulması gereklidir. Yüz yüze yapılacak görüşmelerde sosyal mesafe kurallarına uyulması oldukça önemlidir. Mümkünse görüşmeler açık havada yapılabilecektir. Kayıt kalitesi açısından açık havada yapılacak görüşmelerde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Görüşmeler mümkünse video kayıt olarak yapılabilecek, mümkün değilse sadece ses kaydı yapılacaktır.
- Her bir görüşme deşifre edilerek (görüşme esnasında konuşulanların birebir olarak yazılması) yazılı hale getirilecektir. Öğretmenler görüşmelerin düzgün biçimde deşifre edilip edilmediğini kontrol edeceklerdir.
- Her görüşmeden sonra, (aşağıda örneği verilen) sözlü tarih veri belgesi ve değerlendirme formu doldurulacaktır.
- Görüşülen kişilere “Aydınlatılmış onam formu” imzalatılacaktır. Okuma yazma bilmeyenlere form içeriği okunacak sözlü onamları kayıt cihazına kaydedilecektir.
- Yapılan görüşmelerde aşağıda belirtilen ortak kılavuz soruları sorulacaktır.
- Proje kapsamında görev alacak öğretmenlere “örnek görüşme” ve “örnek deşifre” gönderilecektir.
- Görüşülen kişinin;
 - Diplomalarının, karnelerinin, mezuniyet belgelerinin
 - Okuduğu yıllara ait fotoğraflarının
 - Çocukluk ve gençlik yıllarına ait fotoğraflarının
 - Kullandıkları ilginç ders-araç gereçlerinin, oyuncaklarının fotoğraflarının ya da okulla ilgili olabilecek ve geçmişte kullanılmış herhangi bir şeyin fotoğraflarının birer kopyasını (asıllarını sahiplerinde bırakarak, asıl belgeler alınmayacak) alınacak ve görüşme dosyasına eklenecektir.

- Görüşme sürecinde; görüşülen kişiye nasıl ulaşıldığı, görüşmenin öğrencilere neler düşündürdüğünü ve neler hissettirdiğini anlatan “Yansıma metni/görüşme öyküsü” yazılacaktır. Projenin pedagojik içermeleri açısından bu metin oldukça önemlidir.

Yararlanabileceğiniz bazı kaynaklar

Tarih Vakfı tarafından geliştirilen ve sözlü tarih görüşmelerinin nasıl yapılacağı anlatıldığı: Sözlü Tarih Kılavuzu için

<https://www.tarihvakfi.org.tr/proje/sozlu-tarih-kilavuzu/79>

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen sözlü tarih projesi örneği için:

<https://www.ytb.gov.tr/kardes-topluluklar/sozlu-tarih-calismalari>

<https://www.youtube.com/c/yurtdisiturkler/search?query=oral%20history>

Örnek bir sözlü tarih projesi için

Tan, M., G. Şahin, Ö. Sever, M. Bora, A. (2007). Cumhuriyet’te Çocuklar. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

<https://www.bounyayin.com/yayin/cumhuriyette-cocuktular/>

Caunce, S. (2001). Sözlü tarih ve yerel tarihçi. çev. Bilmez Bülent Can, Alper Yalçınkaya; yay. haz. Ayşe Özil, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 2001: İstanbul.

Thompson, P. (1999). Geçmişin sesi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

SÖZLÜ TARİH YÖNTEMİ

Eleştirel, yenilikçi ve dönüştürücü özelliklere sahip olan sözlü tarih yöntemi, tarih çalışmalarında birey ve grupların yaşam tarzlarını ve toplumsallaşma örüntülerini önemseyerek insanların etkileşimi aracılığıyla tarihin toplumsallaşmasına katkıda bulunmaktadır. Sözlü tarih, egemen ve kamusal alanın dışında kalan farklı, sessiz ve geniş toplumsal kesimleri (çalışanlar, kadınlar, çocuklar, öğretmenler, öğrenciler vs.) kendisine hedef kitleler olarak belirlediği için aslında bir tür bu kesimlerin yaşantı ve deneyimlerini ortaya çıkarıp toplumun bilgisine sunarak tarihin toplumsallaşmasına ve demokratikleşmesine katkıda bulunmaktadır. Toplumun önemli bir kesimini oluşturan öğrencilerin aktif olarak sözlü tarih çalışmalarında yer almaları onlara, tarihsel süreç ve deneyimlerin ortaya çıkarılmasında ve anlaşılmasında önemli olanaklar sunacaktır. Dolayısıyla ders kapsamında öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarının bir paydaşı olmasını hedefleyen bir öğretmen için sözlü tarih yönteminin doğasına uygun birtakım yol gösterici konuların bilinmesi gerekmektedir.

A) Sözlü Tarih ve Yöntemi Konusunda Öğrencileri Bilgilendirme Süreci

- 1- Öncelikle öğrencilerinizin sözlü tarihle ilgili fikir sahibi olup olmadıklarını sorarak başlayınız. Eğer fikirleri varsa, öğrenmeye çalışınız.
- 2- Öğrencilerden bir sonraki ders için sözlü tarih hakkında araştırma yapmalarını isteyiniz.
- 3- Öğrencilerin sözlü tarih ve yöntemi konusundaki araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.
- 4- Öğrencilerin araştırmalarına ek olarak, sözlü tarih ve yönteminin ne olduğunu öğrencilerinizle paylaşınız.
- 5- Sözlü tarih ve yönteminin öğrencilere sağlayacağı katkıyı ve bunun önemini açıklayınız.
- 6- Sözlü tarih projesi ve konusu hakkında öğrencilerinize detaylı bilgi veriniz.
- 7- Öğrencilerin proje ve konusu hakkındaki görüşlerini tartışmalarını sağlayınız.
- 8- Projede yer almak isteyen öğrencileri belirleyiniz.

B) Sözlü Tarih Görüşmelerinin Nasıl Yapılacağı Konusunda Öğrencileri Bilgilendirme Süreci

Sözlü tarih çalışmaları bireylerin öznel yaşamlarını merkeze alan bir yaklaşımdır. Çalışma kapsamında görüşülen kişilerin beyanları esastır. Araştırmacılar kişilerin yaşamlarına ilişkin anlatılarından hareketle araştırmaya temel olan konu hakkında çeşitli anlamlar çıkarırlar. Görüşmelerden çıkarılacak olan bu anlamın tarihsel belleğe katkı sunabilmesi için görüşmelerin araştırma odağında ve nitelikli bir biçimde gerçekleştirilmesi önemlidir. Dolayısıyla

görüşmecilerin, görüşme öncesinde ve görüşme sırasında dikkat etmesi gereken bazı durumlar söz konusudur.

Görüşme Öncesinde Dikkat Edilecek Konular (Öğrencilerin bilgilendirilmesine ilişkin)

Görüşme yapılacak kişi/kişilerin belirlenmesi

- Görüşme yapılacak kişileri belirlerken araştırmanın kapsamı konusunda veri kaynağı olabilecek kişilere ulaşmaya özen gösterin.
- Görüşme yapacağınız kişileri belirlerken doğrudan iletişim kurabileceğiniz kişiler olmasına özen gösterin. (İlk etapta varsa kendi ailelerinden kişilere ulaşmaları sağlanmalıdır)
- Görüşmecilerin 70 yaş üstü, biri kadın biri erkek olmak üzere toplam iki kişi ile görüşme yapması gerekmektedir.

Görüşme konusunda bilgilendirme

- Görüşme yapılacak kişileri çalışmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgilendirin.
- Görüşme yapılacak kişinin çalışmaya katılma ya da çalışmadan ayrılma konusunda karar verme hakkına sahip olduğunu belirtin.
- Görüşmenin kayıt altına alınabilmesi için görüşme yapılacak kişinin izninin olup olmadığını sorun. Aydınlatılmış onam formunu okumalarını ve imzalamalarını ya da yazılı olarak onaylamalarını sağlayın.
- Görüşme yapılacak kişinin araştırma hakkında herhangi bir sorusu olup olmadığını sorun.
- Görüşmenin ortalama ne kadar sürebileceği, biçiminin ne olduğu konularında katılımcıyı bilgilendirin.

Görüşme için gerekli teknik hazırlıklar

- Görüşme kapsamında görüşülen kişiye yönlendireceğiniz sorulara hakim olun
- Hem görüşme kılavuzuna hakimiyet hem deneyim kazanmanız açısından, görüşmelerden önce araştırmanın katılımcılarından farklı bir kişi ile görüşme pratiği yapmanız yararlı olacaktır.
- Görüşme yapılacak yerin kararlaştırılmasında katılımcının tercihlerini, özel durumunu vs. dikkate alın ve mümkünse bu kararı katılımcıya bırakın (Pandemi döneminde görüşmeleri çevrimiçi ortamlarda gerçekleştirmeye özen gösterin).
- Görüşmenizi kayıt altına alacağınız cihazı kontrol edin ve teknik özelliklerini tanıyıp tanımadığınızdan emin olun. Herhangi bir teknik sorun olasılığına karşı mümkünse iki cihazla kayıt yapın.

Görüşme Sırasında Dikkat Edilecek Konular

Sizlere sunulan görüşme kılavuzu görüşme yapılan kişilerle sözlü tarih çalışmasının kapsamında olan belirli konuların konuşulabilmesi için bir çerçeve sunmaktadır. Ancak görüşülen kişinin özelliklerine göre görüşme sırasında bazı stratejiler uygulamanız gerekebilir. Görüşme sırasında dikkate almanız gereken durumlar şu şekildedir;

- Görüşme kılavuzunu görüşme yapılacak kişinin de görebileceği bir yere bırakın.
- (Görüntü kaydı yapıyorsa kamera) Ses kayıt cihazını hem sizin hem katılımcının sesini net bir şekilde alabilecek bir yere konumlandırın.
- Görüşmeye başlamadan hemen önce ses kayıt cihazını (görüntü kayıt cihazını) çalıştırarak, görüşmenin tarih ve saatini, nerede ve kiminle yapıldığı bilgisini yüksek sesle belirtin.
- Ara ara kayıt cihazının çalışıp çalışmadığını kontrol edin.
- Görüşme sırasında katılımcıya saygılı davranın ve sorularınızı yöneltirken otoriter, yargılayıcı ya da şüpheli bir tavır takılmaktan sakının.
- Katılımcıyı dikkatle dinlediğinizi beden dilinize yansıtın. Başka şeylerle ilgilenen, katılımcının anlattıklarını onaylamayan ve sıkılmış tavırlar sergilemekten kaçının.
- Sorularınızı görüşme yapılan kişinin anlayabileceği biçimde sormaya özen gösterin (örneğin bazı kavramları katılımcının söylemlerine uygun biçimde ifade etmeniz gerekebilir).
- Soruları katılımcıya yöneltme konusunda aceleci davranmayın. Soruyu yönelttikten sonra belirli bir süre beklemeye ve katılımcının kendini baskı altında hissetmemesine özen gösterin ve konu hakkında düşünmesine zaman tanıyın.
- Katılımcı soruyu yanıtladıktan sonra anlattıklarını tamamladığından emin olun ve sonraki soruya geçin.
- Katılımcılara yönelttiğiniz bazı soruların yanıtları sizin için yeterli gelmeyebilir. Bu gibi durumlarda soruyu yeniden yöneltmekten ya da farklı biçimlerde sormaktan çekinmeyin.
- Katılımcının dile getirdiği bazı konulara görüşme kılavuzunda değinilmemiş olabilir. Araştırma konusuyla ilgili olduğunuzu düşündüğünüz bu gibi anlatılarla karşılaşmanız durumunda “bu konuyu biraz daha ayrıntılı konuşabilir miyiz?” şeklinde bir soru yöneltmekten çekinmeyin.
- Katılımcıya yeni sorular sormanızı gerektiren durumlar ortaya çıkarsa, bu soruları açık uçlu olarak sorun ve “Neden?” sorusu yerine “Nasıl?” sorusunu yöneltin.
- Görüşme sırasında katılımcının sözünü kesmemeye özen gösterin. Ancak bu beraberinde araştırmanın odağının dışında başka anlatılara neden olabilir. O nedenle nazikçe, sormak ya da konuşmak istediğiniz konuyu belirtebilir/hatırlatabilirsiniz.

- Katılımcının anlattıklarını dikkatle dinleyin. Görüşme kılavuzunda yer alan soruların bazılarını, katılımcı siz sormadan yanıtlayabilir. Katılımcıda kendisinin dinlenmediği izlenimini yaratmamak için yanıtladığını düşündüğünüz soruları tekrar yöneltmeyin.
- Katılımcının anlattıklarını anlamadığınız durumlarda kendi cümlelerinizle tekrar ederek yeniden sorun ve doğru anlayıp anlamadığınızdan emin olun.

Görüşme Sonrasında Dikkat Edilecek Konular

- Görüşme öncesi veya sonrası görüşülen kişinin izni doğrultusunda kişinin fotoğrafını çekin. (Mümkünse görüşülen kişi ile birlikte ikinizin bir fotoğrafını çekin). Görüşme konusu ile ilgili sahip olduğu herhangi bir belge veya belgeler vs. var ise, kişinin uygun görmesi durumunda o belge veya belgeleri isteyin. Bunlar görüşülen kişinin çocukluk, gençlik yıllarına ait fotoğraflar, diplomalar ve belgeler olabilir. Bu fotoğraf ve belgelerin özenle korunacağı ve kendisine geri verileceği konusunda sözlü olarak güvence veriniz.
- Görüşmenin üzerinden fazla zaman geçirmeden (olanaklıysa aynı gün) görüşme sürecini (görüşülen kişiye erişimi, onun görüşme sırasındaki tutum ve tepkileri, görüşme ortamı ve kendi duygularınızı) kapsayan bir yansıma metni yazınız.
- Daha sonra görüşme kaydını, görüşülen kişinin özgün ifadelerine sadık kalınarak (görüşülen kişinin anlatımının tüm özelliklerini koruyarak) deşifre ediniz ve çalışmanın niteliğine göre metne dönüştürünüz. (Örneğin kişi “yapıyom” diyorsa onu “yapıyorum” diye düzeltmeyin, ağızdan çıktığı biçimiyle deşifre edin. Ses kaydında duyduğunuz her şeyi deşifre metnine yazın)
- Görüştüğünüz kişinin talep etmesi durumunda ses veya görüntü kaydını, özgün deşifre metnini, veri belgesini ve görüşme öyküsünü ekleyerek görüşülen kişiye teslim ediniz.
- Kayıt altına aldığınız görüşmeleri veri arşivi olarak uygun araçlarla güvenli bir yerde koruyunuz. İlk etapta öğretmenlerimiz tüm görüşme kayıtlarını ve deşifrelerini “flash belleklerde” saklamalıdır. Proje web sitesi açıldıktan sonra tamamı bu siteye yüklenebilecektir. Bu konuya ilişkin bilgilendirmeler süreç içinde öğretmenler ile paylaşılacaktır. Flash bellek gibi donanımsal ihtiyaçlarınızı okul müdürleriniz ile paylaşınız.

C) “Yansıma Metni: Görüşmeden Bana Ne Kaldı?” Yazma Konusunda Öğrencileri Bilgilendirme Süreci

Yansıma metni, görüşme bittikten hemen sonra görüşmeyi gerçekleştiren kişi tarafından yazılması önerilen ve görüşmecinin yaptığı görüşmeye ilişkin gözlemlerini, izlenimlerini, duygu ve düşüncelerini aktardığı bir metindir. Başka bir ifadeyle, görüşmenin öyküsüdür.

Öğrencilerin yaptıkları işi öykülemeleri ya da bunlar hakkında yansıma metinleri yazmaları, bir geribildirim ya da ders uygulamalarının daha iyi anlaşılması amacıyla kurgulanmış bir çeşit öğretim yöntemi olarak düşünülebilir. Sözlü tarih çalışmaları, öğrencilerin bizzat deneyimledikleri süreçleri kişisel olarak değerlendirmelerine, yorumlamalarına ve anlamlandırmalarına izin verir/teşvik eder. Bu nedenle de öğrencilerde birçok farklı öğrenme deneyiminin yanında, yaşantıladığı şeyi düşünme ve düşündüklerini yazma gibi farklı becerilerini de geliştirmeyi sağlar.

Yansıma metinleri görüşmenin kiminle/neden/nerede/ne zaman yapıldığı gibi genel bilgilerinin yanı sıra, görüşmecinin sürece ilişkin gözlemlerini ve izlenimlerini, bu süreçte kendisine ve öznesine dair deneyimlediklerini içerir. Dolayısıyla, sürece ilişkin bir tür geri bildirim sağlar ve görüşmecinin yaptığı görüşme üzerinde düşünmesini, çok boyutlu bir değerlendirme yapmasını, süreci bütün yönleriyle gözden geçirerek yorumlamaya/anlamlandırmaya odaklanmasını sağlar.

Görüşme yapılan kişiye ilişkin genel bilgiler (neden seçildi, nasıl ulaşıldı vb.), görüşme mekânına dair izlenimler (ev, sokak, kurum, kuruluş vb.), görüşme öncesi yapılan hazırlıklar, görüşme sürecinde yaşananlar (görüşülen kişinin tutum ve davranışları, görüşmecinin yaşadığı zorluklar vb.) ve sürece ilişkin gözlemler, yorumlar ve öz eleştiriler yazılmalıdır. Görüşmeci, tüm bunlarla birlikte, “bu görüşmeden bana ne kaldı? Dinlediklerim bana neler düşündürdü? Neler hissettirdi? Benim yaşamımla benzerlikler ve farklılıklar nelerdi?” gibi soruları yanıtlamalıdır.

Yansıma Metni İçin Örnek Sorular

- Görüşeceğim kişiyi nasıl seçtim? Daha önceden tanıyor muydum? Görüşme öncesi iletişim kurdum mu? Neler konuştuk?
- Görüşmeye nasıl hazırlandım? Görüşme öncesi konuyla ilgili araştırma yaptım mı? Yeterince hazırlandım mı? Eksik kalan noktalar nelerdi?
- Görüşme ne kadar sürdü? Görüşmeyi planladığım sürede bitirebildim mi? Planladığımdan daha uzun ya da daha kısa sürdüyse bunun sebepleri nelerdi?
- Görüşmeyi nerede yaptım? Görüşme mekânına nasıl ulaştım? Yanımda başka kimse var mıydı?
- Görüşme mekânında kimler vardı? Görüşme mekânında farklı sesler, gürültü vb. sorunlar yaşandı mı? Görüşmemi olumsuz etkileyen herhangi bir durum var mıydı? Bunlar nelerdi?
- Ekipman olarak ne kullandım? Ekipman bu iş için uygun muydu? Ekipmanı doğru şekilde kullanabildim mi?

- Araştırdığım konuyla ilgili hazırlanan sorular yeterli miydi? Başka neler sorabilirdim? Sormayı unuttuğum bir soru oldu mu? Soru listemde gereksiz olduğunu fark ettiğim bir soru var mı?
- Araştırmamın amaçları bağlamında eksik kaldığını düşündüğüm bir nokta var mı? Aynı kişiyle yeniden görüşmeye ihtiyacım var mı? Yeniden görüşme planlamak mümkün olur mu?
- Görüştüğüm kişi konuşmaya istekli miydi? Sorularımı yanıtlarken ne gibi tutum ve davranışlar (örneğin duygulanmak, hatırlayamamak, sıkılmak, cevap vermek istememek, soruyla ilgisiz şeyler anlatmak vb.) sergiledi? Bu çerçevede neler gözlemlerdim?
- Görüşme sırasında, görüşme yaptığım kişi neler hissetmiş olabilir? Ben neler hissettim?
- Görüştüğüm kişi araştırmama nasıl bir katkı sağladı?
- Bu görüşme çerçevesinde daha önceden bilmediğim neler öğrendim?
- Dinlediklerim bana neler düşündürdü? Neler hissettirdi? Benim yaşamımla benzerlikler ve farklılıklar nelerdi?
- Bu görüşmenin bana başka nasıl bir katkısı oldu? Önceden farkında olmadığım hangi özelliklerimi/becerilerimi fark ettim? Hangi özelliklerimi/becerilerimi geliştirmem gerekiyor?
- Başka bir görüşme yapacak olsam, neyi aynı, neyi farklı yapardım?

D) Görüşmelerin Deşifresi Konusunda Öğrencileri Bilgilendirme Süreci

Görüşmede geçen konuşmaların yerel ağız ve konuşma dili özelliklerini de koruyarak, bire bir, olduğu gibi metne aktarılması işleme deşifre ya da transkripsiyon denilmektedir. Gerçekleştirdiğiniz görüşmelerden elde ettiğiniz ses kayıtlarını yazılı metne aktarırken dikkat edilmesi gereken bazı durumlar aşağıdaki gibidir;

1. Görüşmelerin deşifre işlemini (yazıya aktarılmasını) mutlaka kendiniz yapınız.
2. Sözlü tarih veri belgesini eksiksiz doldurunuz.
3. Görüşme kayıtlarını sessiz bir ortamda dinleyiniz ve yazıya aktarınız.
4. Deşifre sürecinde, görüşme yaptığınız kaynak kişinin, konuşma ve kendisini ifade etme biçiminin özgünlüğüne sadık kalınız ve herhangi bir müdahalede bulunmayınız. Deşifre metnini, görüşmecinin ifade ettiği biçimde (şivesiyle, devrik cümlesiyle, eksik cümlesiyle, anlamlı anlamsız bulacağınız kelimeleriyle, yanlış kullanılmış kelimeleriyle, duraklama, gülme, ağlama gibi duygu durumlarını da parantez içinde belirterek) herhangi bir değişiklikte, yorumda, düzeltmede bulunmadan duyduğunuz biçimde yazınız.

5. Deşifre işleminin sonunda, ortaya çıkan metinde, varsa kendi yaptığımız yazım yanlışlarını düzeltebilirsiniz.
6. Deşifrede noktalama işaretlerini kullanmaya özen gösteriniz.
7. Deşifre metinlerini başkalarıyla paylaşmayınız ve görüşme yapılan kişilerden izin alarak deşifre metinlerini, kayıtları, kopyaları, ilgili fotoğrafları, hareketli görüntü ve ses dokümanlarını ve aynı zamanda görüşme süreciyle ilgili anlaşmaları ve belgeleri öğretmenimize flash belleklere ve Proje internet sayfasına yüklemesi için iletiniz.

Sözlü Tarih Projesi Öğrenci Görüşme Performansı Değerlendirme Formu

Değerli Öğretmenimiz,

Bu form sözlü tarih çalışmasına görüşmeci olarak katılan öğrencilerinizin süreçteki performanslarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen formdaki puanlamaları olabildiğince objektif doldurunuz. (Bu formun amacı görüşmeyi notlandırmak değildir)

	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (3)	Zayıf (1)
Görüşmeci öğrenci görüşmeleri yapmadan önce sözlü tarih için gerekli olan kuramsal bilgiye sahiptir.				
Katılımcılar projenin amaç ve hedeflerine uygun bireyler arasından seçilmiştir.				
Görüşme yapılan kişilerin projenin amaç ve hedefleri hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır.				
Katılımcıyla yapılacak görüşme için gerekli olan izin protokolleri eksiksiz uygulanmıştır.				
Katılımcıya araştırmanın aydınlatılmış onam formu okutularak/okunarak imzalatılmıştır.				
Görüşmenin yeri ve tarihi ses kaydına başlarken belirtilmiştir ya da zaman indeksine not edilmiştir.				
Görüşme formunda yer alan sorular eksiksiz olarak ve anlaşılır bir biçimde katılımcıya sorulmuştur.				
Görüşme katılımcının kendini güvende ve rahat hissettiği bir yerde gerçekleştirilmiştir.				

Görüşme eksiksiz ve anlaşılır biçimde kayıt altına alınmıştır.				
Katılımcıya ilişkin yeterli düzeyde tanıtıcı kişisel bilgiye ulaşılmış ve görüşme veri belgesine yansıtılmıştır.				
Görüşmeci öğrenci katılımcının kendini rahat ve samimi biçimde ifade etmesine olanak tanımıştır.				
Görüşmeci öğrenci görüşmenin araştırma odağında kalmasını sağlamıştır.				
Görüşme kayıt cihazı yoluyla dijital ortama aktarılmış ve arşivlenmiştir.				
Görüşme sonunda görüşülen kişinin kişisel arşivindeki fotoğraf ve belgeleri paylaşması sağlanmıştır.				
Kaydedilen görüşmeler yazı formatına dönüştürülerek eksiksiz bir biçimde deşifre edilmiş ve arşivlenmiştir.				
Görüşmeci öğrenci yapmış				
olduğu görüşme hakkında bir yansıma metni hazırlanmıştır.				
Görüşmelerden elde edilen veriler projenin hedeflerinin gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır.				
Öğrencilerin yazdıkları yansıma metinleri projenin hedeflerinin gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır.				

SÖZLÜ TARİH VERİ BELGESİ

Görüşmenin yapıldığı tarih:

Görüşmenin yapıldığı yer (il, ilçe, köy):

Görüşmenin süresi:

Görüşmeyi yapan kişi adı soyadı:

Görüşmeyi yapanın okulu sınıfı:

Görüşmeyi yapanın öğretmeni ve okulu:

Görüşme yapılan kişinin adı soyadı:

Cinsiyeti:

Doğum yeri:

Doğum Tarihi:

En son bitirdiği okul (türü, seviyesi):

Yaşadığı yer:

GÖRÜŞME SORULARI

- Kendinizden bahseder misiniz? Nerede doğdunuz? Kaç kardeşsiniz? Anne-babanızın eğitimi, yaptıkları işler nelerdi? Şu anda neler yapıyorsunuz? Evli misiniz? Çocuklarınız var mı?
- Çalışma hayatınız oldu mu? Ne işler yaptınız? Anne-babanız ne iş yapardı? Kimlerle birlikte yaşıyordunuz?
- Çocukluğunuzdan bu yana dünya nasıl değişti?
- Hayatınız boyunca sizce icat edilen en önemli şey neydi?
- Şimdiki çocukları/gençleri nasıl görüyorsunuz?

EĞİTİM HAYATI

- Hangi okullara gittiniz? (Gitmediyse neden okula gidemediniz?)
- İlkokula nerede başladınız, İlk gittiğiniz günü hatırlıyor musunuz? İlk hatırladığınız şey?
- Öğretmenlerinizi hatırlıyor musunuz? Biraz bahseder misiniz? Öğretmenlerinizle ilişkileriniz nasıldı?
- Okuldaki arkadaşlarınızdan bahseder misiniz? En yakın arkadaşınız kimdi? Arkadaşlarınızı neye göre seçerdiniz? Kimlerle arkadaşlık yapardınız?
- Okulda oynadığınız oyunlardan bahseder misiniz? Teneffüslerde neler yapardınız?
- Çocukken ne olmak isterdiniz? Çocukken en büyük hayaliniz neydi?
- Çocukken ya da okulda sizi en çok etkileyen kişiler kimlerdi? Üzerinizde kimler etkili oldu? Kimleri rol model/örnek kabul ederdiniz? Bu kişinin/kişilerin sizi en çok hangi özelliğinin etkilediğini düşünüyorsunuz?
- Okulda bir sorumluluğunuz var mıydı?
- Okulda disiplin hakkında neler hatırlıyorsunuz? Disiplin nasıl sağlanırdı?
- İlkokulda/ortaokulda/lisede ödül aldınız mı? Ne tür ödüllendirmeler vardı?
- Okul kıyafetleri hakkında neler hatırlıyorsunuz (önlük, yakalık, şapka, eşofman, ayakkabı. vb.)

BOŞ ZAMAN, EĞLENME, DİNLENME, TATİL

- Okuldan eve geldiğinizde neler yapardınız? Sizi bekleyen işler var mıydı?
- Okul gezileriniz var mıydı? Nereye ve nasıl giderdiniz?
- Hafta sonu, dönem arası ve yaz tatillerini nasıl değerlendirirdiniz?
- Arkadaşlarınızla bir araya geldiğinizde ne tür oyunlar oynardınız? Sokakta neler oynardınız? evde neler oynardınız? Oyuncaklarınız var mıydı? Bunlardan bahseder misiniz?
- Doğum günleri, yıldönümleri, yılbaşı vb. kutlanır mıydı?

YAKIN ÇEVRE, MAHALLE, ARKADAŞLIK, AKRABALAR, KOMŞULAR

- Büyüdüğünüz mahalle veya köyden bahseder misiniz? Komşularınızla ne tür ilişkileriniz olurdu?
- Akrabalarınızla aynı çevrede mi yaşıyordunuz? ilişkileriniz nasıldı?
- Büyüklere nasıl davranırdınız? Büyükler size nasıl davranırdı?
- Yakın komşular ya da akrabalar size karışır mıydı? (Yaşamınız konusunda söz sahibi kimseler var mıydı? Kimler sizi uyarır ya da cezalandırabilirdi?)
- Sizden küçüklerle ilişkileriniz nasıldı? Küçüklere nasıl davranırdınız? Onlar size nasıl davranırdı?

ULAŞIM, İLETİŞİM, TEKNOLOJİ

- Evinizde radyo var mıydı? Çocukken radyo dinler miydiniz? Radyoda neler dinlerdiniz? En sevdiğiniz programı hatırlıyor musunuz?
- Evinize gazete, dergi alınır mıydı? Siz gazete dergi vb. okur muydunuz? ya da bunları ilk ne zaman okumaya başladınız?
- Evinizde televizyon var mıydı? Televizyon izler miydiniz? İlk ne zaman izlediniz? Neleri izlerdiniz? Televizyon izlemeyle ilgili herhangi bir kısıtlama olur muydu? Televizyon hangi saatlerde izlenirdi? Ev halkının program seçme hakkı nasıl düzenleniyordu? En sevdiğiniz programı hatırlıyor musunuz?
- Diğer insanlarla iletişimi nasıl sağladınız? (Telefon, telgraf, mektup, posta kartı vb.)

SAĞLIK

- Yaşadığınız yere yakın bir sağlık kuruluşu var mıydı? (hastane, sağlık ocağı, dispanser vb.)
- Ciddi bir sağlık sorunu yaşadınız mı? ya da ailenizde ciddi sağlık sorunu yaşayan oldu mu?
- Hastalandığınızda ne yaptınız? Nereye ne sıklıkla sağlık kontrolüne giderdiniz?

EKONOMİ (Tüketim, gelir, vb.)

- Yetiştığınız bölgede insanlar genelde nasıl geçimlerini sağlıyordu? İnsanların gelir düzeyi genel olarak nasıldı?
- Ailenizin geliri nasıldı? Geçiminizi nasıl sağlıyordunuz? Geliriniz yeterli miydi?
- Mahallede ya da yakın çevrenizde ekonomik olarak yardımlaşma ve dayanışma var mıydı? Nasıl oluyordu?
- Evin zorunlu harcamaları dışında nerelere para harcanırdı?
- Alışverişinizi evde kim yapardı ve nereden yapardınız?
- Bakkal ile iletişiminiz var mıydı ve nasıldı?
- Çocukken ne kadar sıklıkla ayakkabı ya da elbise alıyordunuz?
- Haftalık harçlık verilir miydi? Ne kadar? Harçlıkla ne yapardınız?

GELENEK GÖRENEK

- Küçükken giydiğiniz kıyafetleri hatırlıyor musunuz? Giymeyi çok sevdiğiniz bir kıyafetiniz var mıydı?
- Yaşadığınız yere özgü yemekler var mıydı? neler? Siz en çok hangisini severdiniz?
- Düğün, bayram ya da başka özel günlere özgü yemekler, tatlılar vb. nelerdi?
- Dini bayram ve günlerde (cuma, kandil, mevlid vb.) neler yapılırdı?
- Milli bayramlarda hususi olarak neler yapardınız, okul dışında neler yapılırdı?
- Çocukluğunuzda gittiğiniz düğünlerle/kına, nişan vb. ilgili neler hatırlıyorsunuz?
- Bölgenize/yörenize özgü başka özel günler/kutlamalar var mıydı? (örneğin Hıdırellez vb.)
- Bir bebeğin dünyaya gelişi nasıl karşılanırdı? Bununla ilgili tören, kutlama ya da ritüeller/uygulamalar hatırlıyor musunuz?
- Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

GÖRÜŞME SONA ERMİŞTİR ÇOK TEŞEKKÜRLER...

AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Değerli katılımcı,

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen “.....” baŐlıklı sözlü tarih çalışmasına katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu çalıŐmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. AŞağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

Bu alıŐma, ülkenin geleceği olan generimizin önceki kuŐaklarla olan etkileŐimlerini artırmayı, onları yaşam deneyimleri yoluyla daha iyi tanımalarını ve anlamalarını sağlayarak geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurmayı amaçlamaktadır. ÇalıŐmada katılımcı olmak için yetmiş ve üzeri yaŐta olmak yeterli bir ön koŐul olarak belirlenmiştir. Türkiye genelinde yürütülecek olan bu kapsamlı çalıŐmada, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda projede görev alan öğretmenlerin belirlediği öğrenciler çalışmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılarla görüşmeler yapacaklardır. ÇalıŐmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. ÇalıŐmada yer almayı kabul etmeyebilir ya da çalışmanın herhangi bir yerinde ayrılabilirsiniz. ÇalıŐmada elde edilen veriler bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Onay

Çalışma kapsamında gönüllü katılımcılara verilmesi gereken bilgileri okudum/dinledim. Tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladım. Bu koŐullar altında, araştırma kapsamında elde edilen Őahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın kendi zgr irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

A. İmza

İmza :

İmza :

Tarih :

Tarih :

**Katılımcının
Adı Soyadı:**

BAŞLAMA TARİHİ BİTİŞ TARİHİ TOPLAM SÜRE...../20202020 108 Saat

Y A T A F A S H	A T A S	KONULAR	İÇERİK	ÖĞRETİM ŞEKLİ ARAÇ ve GEREÇLER
T A B U Ş	2	6	Öğrencilerin Belirlenmesi	
	3	6	Sözlü Tarih Nedir?	Tarih disiplini ve bilimsel araştırma yöntemlerinin kesişim noktasında sözlü tarih çalışmaları Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	4	6	Sözlü Tarih Yöntemiyle İlgili Kuramsal Bilgi	Sözlü Tarih Nedir? Ne zaman gündeme gelmiştir? Diğer yöntemlerden nasıl farklılaşmaktadır? Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
T R A M	1	6	Sözlü Tarih çalışmalarının kapsamı nedir ve iyi bir sözlü tarih çalışması nasıl olmalıdır?	Sözlü Tarih çalışmalarının eğitim tarihi açısından önemi Örnek sözlü tarih çalışmalarının incelenmesi Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap Atölye Çalışması
	2	6	Projenin tanıtımı projesinin sözlü tarih kuramsal temelleriyle ilişkili olarak anlatılması Projenin konusu, kapsamı, hedefleri ve amaçları konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap

3	6	Sözlü Tarih Çalışmasında Etik Konular	Görüşülen kişinin araştırmaya katılım hakkının ve araştırma verileri üzerindeki yetkisinin tanımlanması Görüşülen kişinin kişisel verilerinin korunma güvencesinin belirlenmesi Aydınlatılmış rıza formunun tanıtılması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
4	6	Görüşme	Bir veri toplama tekniği olarak görüşme nedir? Görsel ve yazılı örneklerin sunulması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap Atölye Çalışması
5	6	Görüşme	Görüşme nasıl yapılır?	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap Atölye Çalışması

Y A T A F A H	A T F A S	KONULAR	İÇERİK	ÖĞRETİM ŞEKLİ ARAÇ ve GEREÇLE R	
N A S İ N	1	6	Görüşme	Sözlü tarih çalışması kapsamında görüşme öncesinde, görüşme sırasında ve görüşme sonrasında dikkat edilmesi gereken konuların açıklanması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	2	6	Araştırma Öznelerinin Belirlenmesi	Araştırma öznelerinin temel özelliklerinin öğrencilere aktarılması	Uzaktan Eğitim

				Kimlerin araştırma öznesi olabileceğinin tartışılması	Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	3	6	Görüşmelerin yazılı metinlere aktarımı (deşifre)	Öğrencilerin deşifrelerin nasıl yapılacağı ve deşifre yaparken dikkat edilecek konular konusunda bilgilendirilmesi İyi ve kötü deşifre örneklerinin sunulması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap Atölye Çalışması
	4	6	Gerçekleştirilen görüşmelerin sınıf içinde değerlendirilmesi	Öğrencilerin görüşme deneyimlerinin görüşme tekniğinin parametreleri üzerinden sınıf içinde paylaşılması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
S I Y A M	1	6	Yansıma metinlerinin sınıf içinde tartışılması	Yansıma metinlerinin incelenmesi yoluyla deneyim aktarımının sağlanması Öğrencilerin deneyimlerine göre gerekirse görüşmelerin yinelenmesine yönlendirilmesi	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	2		RAMAZAN BAYRAMI TATİLİ		
	3	6	Deşifrelerin incelenmesi	Öğrencilerin sınıf ortamına getirdikleri deşifrelerin teknik özellikler açısından değerlendirilmesi	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap

	4	6	Diğer veri ve belgelerin sınıfta paylaşılması	Öğrencilerin görüşme yaptıkları kişilerden elde ettikleri fotoğraf, belge vb. kaynakların sınıf ortamında değerlendirilmesi/incelenmesi/tartışılması	Uzaktan Eğitim Anlatım, Tartışma, Soru cevap
N A R İ Z A H	1	6	Genel değerlendirme	Görüşmelerden elde edilen verilerin sözlü tarihin temelleri çerçevesinde sınıf ortamında değerlendirilmesi ve tartışılması	Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	2	6	Genel değerlendirme	Görüşmelerden elde edilen verilerin sözlü tarihin temelleri çerçevesinde sınıf ortamında değerlendirilmesi ve tartışılması	Anlatım, Tartışma, Soru cevap
	3	6	Genel değerlendirme	Görüşmelerden elde edilen verilerin sözlü tarihin temelleri çerçevesinde sınıf ortamında değerlendirilmesi ve tartışılması	Anlatım, Tartışma, Soru cevap